

Därför ska du välja ett yrkesprogram

Den kortaste vägen till jobb

Informationen i den här foldern ger dig en bild av vilka utbildningar som kommer vara eftertraktade på arbetsmarknaden de kommande åren.

**Du vet väl att du får
grundläggande behörighet
till högskola/universitet
och yrkeshögskola om du
läser ett yrkesprogram?**

Yrkesprogram

Kort information om yrkesprogrammen	4
Barn och fritid	6
Bygg och anläggning	8
El och energi	10
Fordon och transport	12
Försäljning och service	14
Frisör och stylist	16
Hotell och turism	18
Industri teknik	20
Naturbruk	22
Restaurang och livsmedel	24
VVS och fastighet	26
Vård och omsorg	28
Flygteknik	30
Tips på länkar	32
Om Region Västmanlands uppdrag	34

Kort information om yrkesprogrammen

Yrkesprogrammen leder till att du blir anställningsbar så att du kan börja jobba direkt efter utbildningen, och/eller ger dig förutsättningar för eget företagande. Om du vill läsa vidare på yrkeshögskola eller högskola/universitet är det också möjligt.

Yrkesprogrammen innehåller alltid arbetsplatsförlagt lärande (APL), vilket innebär att du får träna på det du lärt dig i skolan på en arbetsplats. Minst 15 veckor av din studietid ska bestå av APL.

Det finns 18 nationella gymnasieprogram varav 12 av dem är yrkesprogram. Alla yrkesprogram består av sex terminer under tre läsår. Några av yrkesprogrammen har flera olika inriktningar att välja mellan.

Utbildningen förbereder dig för yrkeslivet och avslutas med en yrkesexamen.

Du kan även gå ett yrkesprogram som gymnasial lärling. Då sker minst halva utbildningen på en arbetsplats.

I Västmanland har vi behov av arbetskraft med gymnasial yrkesutbildning

I Västmanland kommer behovet av gymnasialt yrkesutbildade att vara fortsatt stort inom flera utbildningsområden. Det gäller framför allt om du har läst programmen industriteknik, vård- och omsorg eller el och energi.

**Behörighetskraven
till eftergymnasiala
studier skiljer sig åt.
Prata med en studie-
och yrkesvägledare
om du har några frågor.**

Barn och fritid

Programmet passar dig som vill arbeta med barn, ungdomar och vuxna. Du får lära dig om människor i olika åldrar och med olika förutsättningar.

Det här lär du dig

- Du lär dig om människors lärande och växande, samarbete och kommunikation.
- Du tränar dig i att möta andra människor och utvecklar din förmåga att vara lyhörd för deras behov.
- Du får fundera över hur människor lever tillsammans och vilka möjligheter de har att utvecklas.
- Du lär dig om hälsa och arbetsmiljö.
- På programmet läggs stor vikt vid etik, demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter.

Inriktningar

Fritid och hälsa

Du lär dig om fritid, hälsa och friskvård.

Pedagogiskt och socialt arbete

Du lär dig om barns och ungdomars lärande och hur du bemöter människor i olika situationer.

Exempel på jobb

- barnskötare
- boendestödjare, arbeta med att stödja och motivera personer med funktionsnedsättning
- elevassistent
- personal på badanläggning/gym
- personlig assistent
- väktare/ordningsvakt.

Finns det jobb? Det beror på

I Västmanland kommer du ha stora möjligheter till jobb som personlig assistent, boendestödjare och väktare/ordningsvakt.

Det kommer att vara större konkurrens om jobben som barnskötare eller elevassistent i förskola/ skola.

Bygg och anläggning

Programmet passar dig som vill arbeta med att bygga, renovera och göra ombyggnationer av hus. Du kan även välja att arbeta med att bygga och underhålla vägar eller järnvägar.

Det här lär du dig

- Du får grundläggande kunskaper om hur det går till att bygga, från idé till färdig byggnad.
- Du utvecklar din kreativa förmåga, att arbeta självständigt och med andra.
- Du får lära dig att hantera högteknologiska maskiner och verktyg.

Inriktningar

Anläggningsfordon

Du lär dig om markarbeten som schakt och materialförflyttning, ledningsarbete och om trafik kunskap.

Byggnadsplåtslageri

Du lär dig om plåtslageri inom byggnad, ventilation och inneklimat.

Husbyggnad

Du lär dig om byggnation och renovering av byggnader, broar och andra anläggningar.

Mark och anläggning

Du lär dig om markarbeten för vägar, järnvägar och platt- och stenbeläggningar.

Måleri

Du lär dig om ny- och ommålning, uppsättning av olika väggbeklädnader och färg.

Exempel på jobb

- anläggningsarbetare
- anläggningsmaskinförare
- betongarbetare
- byggnads- eller ventilationsplåtslagare
- golvläggare
- murare och plattsättare
- målare
- takmontör
- träarbetare.

Finns det jobb?

Ja

I Västmanland kommer du att ha stora möjligheter till jobb oavsett vilken inriktning du väljer.

El och energi

Programmet passar dig som vill arbeta med elinstallationer, system för automatiserad produktion, energi-, miljö- och vattenteknik eller datorer och kommunikation.

Det här lär du dig

- Du lär dig om produktion, installation och distribution av system för el, energi och vatten.
- Du lär dig också om el- och energiteknik, automation (uppgifter som utförs av maskiner), dator- och kommunikationsteknik så som IT-nätverk och datorprogrammering.
- Du lär dig om säkerhetsfrågor och informationssäkerhet.

Inriktningar

Automation

Du lär dig om elektroteknik, datorteknik och teknik för drift och underhåll.

Dator- och kommunikationsteknik

Du lär dig att installera, administrera och reparera system.

Elteknik

Du lär dig att installera och reparera elanläggningar, larm och system för tv och datorer.

Energiteknik

Du lär dig att underhålla och effektivisera anläggningar inom energi-, vatten- och miljöteknik.

Exempel på jobb

- automationstekniker
- driftoperatör inom kraft- och värmeteknik eller vatten- och miljöteknik
- industrielektriker
- IT- tekniker
- järnvägslektriker
- larm- och säkerhetstekniker
- robottekniker.

Finns det jobb?

Ja

I Västmanland kommer du att ha stora möjligheter till jobb oavsett vilken inriktning du väljer.

Fordon och transport

Programmet passar dig som vill arbeta med olika fordon eller transporter.

Det här lär du dig

- Du får lära dig att arbeta i en kreativ miljö med stort fokus på problemlösning där du får lära dig modern teknik och datasystem.
- Du lär dig om fordons funktion, konstruktion, olika system och komponenter samt om hur du felsöker, diagnostiserar, reparerar och utför service på olika fordon.
- Du lär dig hur man transporterar gods eller personer och hanterar gods på lager och i terminaler.

Inriktningar

Fordonsteknik och lackering

Du lär dig om lackering av fordon, diagnostik och reparation av karosserier.

Lastbil och mobila maskiner

Du lär dig om felsökning, olika mättekniker, reparation och service av tunga fordon och mobila maskiner.

Personbil

Du lär dig om felsökning, olika mättekniker samt reparation och service av lätta fordon.

Transport

Du lär dig om transportsystem, logistik och trafik kunskap.

Exempel på jobb

- billackerare
- bilskadereparatör
- bussförare
- lager- och terminalpersonal
- lastbilsförare
- lastbils- eller maskinmekaniker
- personbils- eller bussmekaniker.

Finns det jobb?

Ja

I Västmanland kommer du att ha stora möjligheter till jobb oavsett vilken inriktning du väljer.

Försäljning och service

Programmet passar dig som vill arbeta med handel och försäljning, marknadsföring och varuhantering.

Det här lär du dig

- Du lär dig om hållbar konsumtion och produktion.
- Du lär dig om kundservice och försäljning, inköp och varuflöden.
- Du lär dig också om logistik, marknadsföring och affärsutveckling.

Inriktningar

Försäljning och serviceprogrammet har inga inriktningar.

Exempel på jobb

- account manager
- butikssäljare
- företagssäljare
- kundtjänst-
medarbetare
- lagerarbetare
- online-handel.

Finns det jobb? Det beror på

I Västmanland kommer du att ha stora möjligheter till jobb som företagssäljare.

För andra yrken som programmet förbereder för är det större konkurrens om jobben.

Frisör och stylist

Programmet passar dig som vill arbeta i ett kreativt och socialt yrke. Service, design och kvalitet är centralt i utbildningen.

Det här lär du dig

- Du lär dig om att skapa frisyror och makeup på kunder och modeller.
- Du lär dig om olika tekniker och behandlingar för att kunna designa frisyror, skägg och makeup till olika tillfällen.
- Du lär dig att kommunicera med kunder och om stil, färg och form.
- Du får utveckla kunskaper om entreprenörskap, företagande och marknadsföring.

Inriktningar

Barberare

Du lär dig om olika behandlingar och tekniker för att forma kunders hår och skägg och om olika verktyg och material.

Frisör

Du lär dig om olika behandlingar och tekniker för att färga och forma kunders hår och om olika verktyg och material.

Hår- och makeupstylist

Du lär dig om olika makeuptekniker och hårstylingstekniker. Du får också lära dig om olika produkter och verktyg.

Exempel på jobb

- barberare
- frisöraspirant
- hår- och makeup-stylist till exempel inom handeln
- makeupartist och hårstylist.

Finns det jobb?

Det beror på

I Västmanland kommer du att ha varierande möjligheter till jobb beroende på vilken av inriktningarna du väljer. Som frisöraspirant eller barberare finns stora möjligheter till jobb.

Som hår-och makeupsylist är det större konkurrens om jobben.

Hotell och turism

Programmet passar dig som vill arbeta med turism, hotell- och konferensverksamhet inom besöksnäringen.

Det här lär du dig

- Du lär dig om service och bemötande, kommunikation, marknadsföring, försäljning, företagande, resmål och resvägar.
- Du lär dig också om planering, organisation, ledning och ekonomi samt om människors behov, traditioner och förväntningar på service.
- Du lär dig om besöksnäringen, både historiskt och om framtida möjligheter, samt om hållbar utveckling inom turism och om vilka lagar och bestämmelser som finns.

Inriktningar

Hotell- och turismprogrammet har inga inriktningar.

Exempel på jobb

- eventkoordinator
- hotellreceptionist
- konferensvärd
- reseledare/guide.

Finns det jobb? Det beror på

I Västmanland kommer du ha ganska goda möjligheter till jobb som hotellreceptionist.

För andra yrken som programmet förbereder för är det större konkurrens om jobben.

Industriteknik

Programmet passar dig som vill arbeta med till exempel produktframställning, driftsäkerhet, underhåll och svetsning inom teknisk industri.

Det här lär du dig

- Du lär dig använda industriell teknik och att delta i produktion.
- Du får hantera utrustning, material och processer.
- Du lär dig om de olika produktionsleden, arbetets organisation, produktekonomi, användning av råvaror och energi, kvalitetssäkring och hur valet av material, metoder och teknik kan påverka samhälle och miljö.

Inriktningar

Driftsäkerhet och underhåll

Du lär dig om strategiskt och systematiskt underhåll.

Processteknik

Du lär dig om olika industriprocesser, kvalitetskontroll, styr- och reglerteknik.

Produkt- och maskinteknik

Du lär dig hantera verktyg, industriutrustning och material.

Svetsteknik

Du lär dig använda svetstekniker och lär dig plåtbehandling.

Exempel på jobb

- CNC-operatör metall och trä
- industrilackerare
- maskin- och processoperatör
- produktionstekniker
- service- och underhållsmekaniker
- svetsare.

Finns det jobb?

Ja

I Västmanland kommer du att ha stora möjligheter till jobb oavsett vilken inriktning du väljer.

Naturbruk

Programmet passar dig som vill arbeta med växter, djur, mark, vatten eller skog.

Det här lär du dig

- Du lär dig om att bruka naturen.
- Du lär dig om naturens mångfald och hur olika verksamheter påverkar naturen.
- Du lär dig också biologi, ekologi, teknik och ekonomi.

Inriktningar

Skogsbruk

Du lär dig om skogen som en uthållig resurs och får kunskaper i teknik och biologi.

Lantbruk

Du lär dig om mark, växter, djur, ekonomi, teknik och naturresursförvaltning.

Djurvård

Du lär dig om djur, djurs beteende och samspelet mellan djur och människor.

Hästhållning

Du lär dig om hästens biologi, beteende och samspelet mellan häst och människa.

Trädgård

Du lär dig om mark, växter, växtmiljöer och trädgårdens betydelse i samhället.

Naturturism

Du lär dig om att skapa naturupplevelser och hur naturresurser kan förvaltas och göras tillgängliga för besökare.

Exempel på jobb

- arbete inom jakt och viltvård
- djurskötare
- djurvårdare
- hästskötare
- maskinförare
- natur- sport och fiskeguide
- skogsmaskinförare
- skogsvårdare
- trädgårdsanläggning och trädgårdsskötare.

Finns det jobb?

Det beror på

I Västmanland kommer du att ha varierande möjligheter till jobb beroende på vilken av inriktningarna du väljer. Väljer du att läsa skogsbruk eller lantbruk finns stora möjligheter till jobb.

Det är större konkurrens om jobben efter övriga inriktningar.

Restaurang och livsmedel

Programmet passar dig som vill arbeta med mat och bakverk på exempelvis restaurang, bageri eller butik. Du får också lära dig hur man producerar och hanterar livsmedel.

Det här lär du dig

- Du lär dig om matlagning, servering, måltiden som helhet, försäljning och service.
- Du lär dig om hygien, näringslära, specialkost och alkoholservice.
- Du lär dig om ekonomi, företagande och livsmedelsproduktion.
- Du lär dig att bemöta kunder och ge service.

Inriktningar

Bageri och konditori

Du lär dig om hantverket inom bageri och konditori.

Kök och servering

Du lär dig om matlagning i restaurang, om servering och att arbeta i bar.

Exempel på jobb

- bagare
- kock
- konditor
- servitris/servitör.

Finns det jobb? Det beror på

I Västmanland kommer du ha stora möjligheter till jobb som kock, bagare och konditor, hovmästare och servitör/servitris.

Vill du jobba som kafébiträde eller bartender råder det större konkurrens om jobben.

VVS och fastighet

Programmet passar dig som vill arbeta med tekniska system som hanterar energitillförsel, vatten/avlopp, värme, kyla och ventilation.

Det här lär du dig

- Du lär dig om installation, felsökning, reparation, drift, underhåll, reglerteknik och energioptimering.
- Du lär dig att förvalta och underhålla fastigheter, tekniska anläggningar och system.
- Du fördjupar dina kunskaper om hur man använder resurser effektivt för att spara energi och ta hänsyn till miljön.

Inriktningar

VVS

Du lär dig om installation, service och underhåll av värme- och sanitetssystem.

Fastighet

Du lär dig om service, drift, underhåll, uppbyggnad av system i energitekniska anläggningar.

Kyl- och värmepumpsteknik

Du lär dig om installation, service, drift och underhåll av till exempel kyl- och frysdiskar och värmepumpar.

Ventilation

Du lär dig om service, drift, underhåll, och om funktionen hos olika ventilationssystem.

Exempel på jobb

- fastighetsskötare
- fastighetstekniker
- kyl- och värmepumpstekniker
- sprinkler- och industrimontör
- ventilations- och VVS-montör.

Finns det jobb?

Ja

I Västmanland kommer du att ha stora möjligheter till jobb oavsett vilken inriktning du väljer.

Vård och omsorg

Programmet passar dig som vill arbeta inom hälso- och sjukvård, psykiatri, äldreomsorg och med personer som har funktionsnedsättning. Programmet ger dig behörighet att söka skyddad yrkestitel som undersköterska.

Det här lär du dig

- Du lär dig om kroppens anatomi och olika sjukdomar.
- Du lär dig om hur olika sjukdomstillstånd behandlas.
- Du lär dig också om pedagogik, psykologi och olika funktionsnedsättningar.
- Du lär dig att bemöta människor på ett yrkesmässigt sätt.

Inriktningar

Programmet har inga inriktningar, men ger dig möjlighet att specialisera dig.

Du vet väl om att kurserna i programmet ger behörighet motsvarande kravet på naturkunskap 2 om du söker till yrkeshögskola eller högskola/universitet.

Exempel på jobb

- boendestödjare
- kriminalvårdare
- personlig assistent
- undersköterska.

Finns det jobb?

Ja

I Västmanland kommer du att ha stora möjligheter till jobb efter utbildningen.

Flygteknik

Programmet passar dig som vill arbeta som mekaniker för flygplan eller helikoptrar. Utbildningen är riksrekryterande och ligger i Västerås. Det betyder att elever från hela landet kan söka utbildningen på samma villkor.

Om du är intresserad av att gå flygteknikutbildningen, ta kontakt med din studie- och yrkesvägledare.

Inriktningar

Flygplan

Du lär dig om service, underhåll och reparation av flygplan med gasturbinmotor eller av flygplan med kolvmotor. Inriktningen kan leda till arbete som till exempel flygmekaniker.

Helikopter

Du lär dig om service, underhåll och reparation av helikoptrar med gasturbinmotor eller av helikoptrar med kolvmotor. Inriktningen kan leda till arbete som till exempel helikoptermeikaniker.

Exempel på jobb

- flygmekaniker
- helikoptermekaniker.

Finns det jobb?

Ja

Det finns stora möjligheter till jobb oavsett vilken inriktning du väljer.

Tips på länkar

Skolverket

Här hittar du information om gymnasieskolans olika program på Skolverket.

WorldSkills Sweden

WorldSkills Sweden är ett samarbete mellan Svenskt Näringsliv, LO, Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan. Läs mer om yrkeslandslaget och yrkestävlingar.

DinTalang

WorldSkills står även bakom DinTalang. Läs mer om yrkesprogrammen och titta på filmer med elever som läser yrkesprogram.

Skolverket, Utbildningsguiden

Här hittar du information och vägledning inför val av skola och utbildning, från förskola till utbildning för vuxna.

Yrkesinspiration

Vet du inte vad du vill jobba med? Slumpa fram olika yrken för att lära dig mer om dem och få inspiration. Om det första du får upp inte är intressant, prova igen.

Hitta yrken som kan passa dig

Här får du förslag på yrken som kan passa dig utifrån dina egenskaper och intressen. Skapa en egen profil eller välj en färdig profil som passar dig.

Fakta och tips när du ska välja gymnasieutbildning

Det är lätt att bli stressad över gymnasievalet och orolig för att välja fel. Men tänk så här: Vad tycker jag är kul och intressant?

dittyrke.se

Testa verktyg och se vad dina drivkrafter kan matchas mot för olika yrken. Klicka runt på kartan och inspireras av olika yrken.

Om Region Västmanlands uppdrag

Region Västmanland arbetar för att utbudet av utbildningar ska motsvara behoven på arbetsmarknaden och att alla invånare ska ha goda och jämlika förutsättningar att fullfölja sin utbildning. Det gör vi för att Västmanland ska vara ett attraktivt län att leva, studera, arbeta och verka i.

Region Västmanland ansvarar för att leda arbetet för en hållbar regional utveckling i hela länet, för alla invånare i länets tio kommuner. Ett av uppdragen för att utveckla länet är att arbeta med frågor kopplat till kompetensförsörjning för alla branscher och för hela arbetsmarknaden.

Källor:

Arbetsförmedlingens yrkes- och kompetensanalyser i form av Yrkesbaromentern.

Region Västmanland, regionala utbildning och arbetsmarknadsprognoser från Statistiska centralbyrån (SCB).

Läs mer på
regionvastmanland.se/utveckling

Yrkesprogram i Västmanland

Barn och fritid

El och energi

Försäljning och service

Hotell och turism

Naturbruk

VVS och fastighet

Flygteknik

Bygg och anläggning

Fordon och transport

Frisör och stylist

Industriteknik

Restaurang och livsmedel

Vård och omsorg